

РЕЦЕНЗІЇ

РЕЦЕНЗІЯ

**на монографію «Новий світовий економічний порядок і виклики для України»,
підготовлену колективом авторів Тернопільського національного економічного
університету під керівництвом завідувача кафедри міжнародної економіки ТНЕУ,
д.е.н., професора Є.В.Савельєва**

В добу глобалізації світ зіткнувся з потребою перегляду усталених форм взаємодії між країнами. Широкий набір проблем у сфері глобальної економіки та геополітики вже не вписується в модель домінування суверенітетів окремих країн. Доктрина суверенітету, однак, не виявилась унікальним засобом втілення вестфальської моделі нації-держави з огляду на виведення на передній план цивілізаційного розвитку таких вузлових питань як права людини, гарантії прав власності, довкілля тощо. Попри те, що існує значний досвід вироблення та застосування міжнародно-правових регуляторів у цих сферах наріжна проблема – економічний порядок у світі – залишається доволі дискусійним.

Причиною для дискусій в аспекті з'ясування змісту поняття економічний порядок є наявність достатньо значних розривів у тому, які можливості створює глобалізація для розвитку країн, і у який спосіб країни повинні пристосовуватись до цього, у який спосіб забезпечується пристосування різних країн до політики тих з них, що мають якісно відмінні можливості впливати на події світового значення, як структурна невідповідність між забезпеченістю факторами та ресурсами і потребами у них впливає на модальності торгових потоків та руху капіталів. Цей довгий перелік можна було би продовжувати, але головним є те, що світовий економічний порядок залишається більше неявною згодою на статуси кво, що є плінними в часі. Така позиція вже не збігається із трансформацією глобальної економіки та тими негативними зовнішніми ефектами, що породжує асиметричне домінування окремих країн у ній. З огляду на це дослідження феномену світового економічного порядку в добу глобальних змін є вкрай актуальним.

Рецензований рукопис монографії є достатньо добре структурованим та відображає намагання колективу авторів комплексно підійти до викладу та структурування матеріалів. Теоретико-методологічними домінантами роботи є чітке слідування постановки проблеми економічного порядку на гносеологічному рівні та розгляд його за конкретними тематичними напрямками. Слід визнати, що такий підхід є виправданим, оскільки постановка проблеми та спосіб її вирішення в розрізі різних функціональних проблем світового економічного порядку може суттєво варіювати.

До позитивів монографії варто віднести поєднання широкого набору методологічних підходів. Наприклад, перший розділ монографії віддзеркалює проблематику аналізу в контексті міжнародної політичної економії. Культурні та крос-культурні аспекти економічного порядку у світі розглядаються крізь призму інституціональної теорії. Застосування теорії складних систем вказує на те, що аналіз проблем «реструктуризації геофінансового простору» є глибоким та таким, що дозволяє зробити висновки про виникнення напруження у сфері глобальної економіки за віссю «конвергенція-дивергенція». Звернення до питань асиметрій глобального розвитку підкреслює те,

що виклики у сфері економічного порядку світового рівня генерують інколи полярні підходи до формулювання порядку денного світової політики, внаслідок чого виникають «чорні діри» глобального регулювання. Особливо яскраво це підкреслено у розділі монографії, присвяченому монетарним проблемам функціонування глобальної економіки. Автори вірно стверджують, що нагромадження дисбалансів і кризова форма їх корекції є наслідком того, що контроль системного характеру за глобальною ліквідністю є втраченим, а чинна міжнародна валютна система, по-суті, не має тих рис, в яких задумувалось запровадження автоматичних децентралізованих механізмів корекції монетарної експансії окремих країн.

З рукопису видно, що автори не намагаються обмежитись виключно постановкою та аналізом проблем, окреслених у дисфункціях світового економічного порядку, а підкреслюють важливість та неминучість структурних змін у вітчизняній економіці, викликаних формуванням нової моделі глобальної економіки. Асиметричні домінування окремих учасників, дисбаланси та геополітичні протистояння дедалі більше набувають форми застосування економічної сили. Підвищення структурної гнучкості економіки та конкурентоспроможності вітчизняної економіки визнається найбільш універсальним способом протистояння викликам і загрозам, що генеруються економічним порядком у світі, який позбавлений чітких інституціональних регламентів. При цьому, окреслені необхідності руху у бік інституціонально закріплених форм глобального регулювання та запровадження правил поведінки на ринковій основі в монографії визнається як важливе доповнення утвердження в міжнародній політиці принципів домінування загальнолюдських цінностей.

Монографія не позбавлена ряду недоліків. Слід було би більше уваги приділити зростаючому значенню Китаю, а також проблемам торговельних воєн у світі, які дедалі більше вислизують за межі регулювання СОТ. Питання глобального контролю за ухиленням від оподаткування могли би бути проаналізовані під кутом зору формування надійного інституціонального підґрунтя для запобігання надмірній поляризації доходів в країнах, в розрізі країн та в світі маргіналізації економіко-політичних рішень.

Незважаючи на указані зауваження, доходимо висновку, що представлений до друку рукопис підготовлено на високому теоретичному рівні, є завершеною цілісною працею, що дає підстави рекомендувати до друку монографію «Новий економічний порядок та виклики для України».

РЕЦЕНЗЕНТ:

Проректор з науково-педагогічної і наукової роботи, завідувач кафедри міжнародного менеджменту Київського національного економічного університету д.е.н., професор

Д.Г. Лук'яненко